

ADVIES

commissievergadering 20 mei 2015

auteur: Geert Lenders

PROJECT:	Atelier van Licht	NR: BGR2015/020
AANVRAGER:	Stichting Atelier van Licht	
BEGROTING:	€ 2.134.062	
GEVRAAGDE BIJDRAGE:	€ 635.000 (30%; gevraagd als subsidie)	

1. ALGEMEEN

Namens de aanvrager verschenen mw. A. Huisingsh en mw. J. Schiphorst om een toelichting te geven. In het vraaggesprek kwamen onder meer de specifiek culturele component van het project, de verwachtingen omtrent deelname en de startomvang aan de orde.

2. OPMERKINGEN BIJ CRITERIA

2.1 VERPLICHT

1. Het project is van hoge culturele kwaliteit, tot uitdrukking komend in oorspronkelijkheid, zeggingskracht en vakmanschap (score: voldoende)

De commissie constateert dat de aanvrager zich vooral richt op het pedagogisch proces dat kinderen door hun deelname doormaken, en dat hun creativiteit stimuleert. De beoordeling op oorspronkelijkheid, vakmanschap en zeggingskracht moet dus gezocht worden in de kwaliteit van de cultuureducatieve aanpak. De ontwikkelaars van het programma beschikken over meer dan voldoende pedagogisch, artistiek en technologisch vakmanschap. Zorg van de commissie is wel of de culturele dimensie -in de zin van de missie van Brabant C- voldoende in dit project is gewaarborgd. De aanvrager heeft in de presentatie overtuigende voorbeelden laten zien hoe esthetische resultaten uit het project kunnen voortkomen. Onduidelijk blijft nog wel in hoeverre deze resultaten 'bijvangst' zijn van het duidelijker bedoeld prikkelen van nieuwsgierigheid en experimenteerdrang. De adviescommissie vraagt zich af hoe m.n. bij eenmalige deelname (wat in elk geval bij familiebezoek vaak het geval zal zijn) diepgang en duurzaamheid kunnen worden bereikt t.a.v. het kunstzinnig resultaat. De kunstzinnige prikkel is, naast het wekken van verwondering en experimenteerdrang rond het natuurkundig verschijnsel en pedagogisch onderzoek, niet duidelijk uitgewerkt in het plan. De betrokkenheid van kunstenaars met een reputatie als maker is op het punt van educatie geen garantie, maar de adviescommissie gunt de aanvraag op dit punt, gezien de samenstelling van het team, het voordeel van de twijfel. Ook de verwachting van samenwerking met GLOW Festival en Dutch Design Week, waar de commissie in elk geval artistiek-inhoudelijke overwegingen bij veronderstelt, weegt mee bij dit oordeel.

2. Het project versterkt het cultuursysteem van de provincie Noord-Brabant op duurzame wijze (score: onvoldoende)

De adviescommissie heeft de aanvraag voor dit criterium vanuit twee invalshoeken beoordeeld:

1. is er in enige vorm voortzetting van het project te verwachten na afloop van de termijn waarvoor een bijdrage wordt gevraagd
2. leidt het project tot een nieuwe, duurzame en productieve bundeling van organisaties op het snijvlak van cultuur en technologie en langs die weg tot versterking van het cultuursysteem

Met betrekking tot het eerste punt constateert de adviescommissie dat de aanvrager kiest voor een zeer kostbare aanpak. Ook in de projectjaren na de grote initiële investering blijft een aanzienlijke bijdrage van Brabant C nodig om de exploitatie van het project rond te krijgen. De aanvraag geeft onvoldoende vertrouwen dat het project daarna zonder een dergelijke bijdrage kan blijven voortbestaan en geeft ook geen uitzicht op andere partijen bij wie die bijdrage gerealiseerd kan worden. Een perspectief van niet meer dan ruim twee jaar acht de adviescommissie, mede gezien de voorgenomen investering en de benodigde bijdrage daaraan van Brabant C, onvoldoende. De aanvrager geeft wel scenario's voor mogelijke verdienmodellen, maar het realisme en de opbrengst daarvan worden niet onderbouwd en zijn ook zeker niet vanzelfsprekend. Het plan maakt onvoldoende aannemelijk dat er in dit opzicht een duurzaam versterkend effect zal zijn.

Met betrekking tot het tweede punt stelt de commissie vast dat de aanvrager zich onvoldoende rekenschap geeft van de bestaande infrastructuur op het gebied van techniekeducatie. Ook roept de aanpak van het project geen verwachting op dat dit later alsnog zal gebeuren. Het initiatief verhoudt zich tot een heel relevant deel van het Brabantse cultuurlandschap als een betrekkelijk geïsoleerd fenomeen. Een aantal partijen waar de aanvrager samenwerking mee vermeldt, heeft inmiddels al een convenant 'Techniek & Ik Brainport' gesloten met het oog op techniek-educatie, maar Atelier van Licht heeft daar geen voor de commissie zichtbare (versterkende) rol in gespeeld. Er is geen samenwerking gezocht met in doelstellingen sterk verwante organisaties in de regio, zoals Techniekhuis Veldhoven, Ithaka Tegelen en Brabant voor Techniek!. De aanvrager gaf aan met deze organisaties niet bekend te zijn, hetgeen de adviescommissie in de overtuiging sterkt dat aan het plan geen goede omgevingsoriëntatie vooraf is gegaan. Met Ontdeklab Eindhoven is contact maar geen samenwerking. Gebruik maken van bestaande en vaak uitstekende faciliteiten en kennis van de regionale markt bij dit soort organisaties, zou het plan een veel sterkere continuïteit met veel minder investeringsbehoefte aan het begin bieden. De pilot in Amsterdam toont in elk geval aan dat een voor het publiek aansprekende uitvoering op tijdelijke en wisselende locaties werkbaar is.

3. Het project is ten minste van nationale betekenis (score: voldoende)

De crossover van cultuur, techniek en educatie is een landelijk aansprekend thema. Er is dan ook samenwerking met organisaties van landelijke betekenis, en ook enkele landelijke fondsen dragen, in elk geval voor het eerste jaar, bij.

Qua publiek moet de belangstelling, zowel binnen als buiten Brabant, nog volledig worden gewekt. Door kennisdeling zou, gezien het vernieuwende karakter van het thema en bij een goede uitvoering, inderdaad een landelijke en mogelijk zelfs internationale voorbeeldfunctie van het project uit kunnen gaan.

4. In het project is sprake van ondernemerschap (score: zeer zwak)

Ondanks inhoudelijk interessante aspecten, ziet de adviescommissie in het project geen sterke businesscase. Hoewel het de bedoeling is al in het komend najaar van start te gaan, is van de benodigde middelen voor 2015 van in totaal € 788.873, nog slechts 30% gedekt (€ 263.000). Voor 2016 (begroting € 680.133) en 2017 (begroting € 665.056) zijn alleen nog bijdragen van het VSB-fonds van resp. € 85.000 en € 60.000 toegezegd, onder voorbehoud. Daartegenover wordt in 2015 € 266.000 geïnvesteerd in ontwerp- en inrichtingskosten, terwijl dus nog erg onzeker is of de gehele

projectperiode van ruimt twee jaar over voldoende financiering kan beschikken. Niet denkbeeldig is dat het project om die reden zelfs voortijdig moet eindigen.

Ongeveer € 47.000 moet in 2015 komen uit entreegelden (in de eerste helft van 2016 ruim € 62.000). Het gaat om het zeer hoge aantal van 30.000 bezoekers per jaar, terwijl nog geen enkele concrete toezegging van afname kan worden overlegd. Dit is, zeker gezien de toegangsprijs en de onbekendheid van het initiatief, geen voor de hand liggend resultaat. Hoewel het de bedoeling is in september 2015 van start te gaan, biedt het marketingplan nog geen zicht op een communicatiestrategie naar de verschillende stakeholders: kinderopvang/onderwijs, gezinnen op een dagje uit, financiers, samenwerkingspartners. Ook een benchmark om de verwachtingen rond een continue bezoekersstroom te onderbouwen ontbreekt, buiten een 14-daagse pilot gedurende de kerstvakantie in een al druk bezocht museum. De beschikbare locatie in de oude Philips Lichttoren is inhoudelijk heel aansprekend, maar het is geen makkelijke locatie voor spontane inloop van publiek. De aanvraag meldt dat ook producten voor verkoop zullen worden ontwikkeld, maar verwachte opbrengsten met onderbouwing t/m 2017 worden niet gegeven.

De adviescommissie kan niet meegaan in de stelling van de aanvrager dat de afname van het aanbod van Atelier van Licht alleen opgewekt kan worden door met de zeer kapitaalintensieve aanpak waar de aanvraag voor kiest, van start te kunnen gaan.

De pilot in het Stedelijk Museum heeft volgens de aanvrager zelf laten zien dat ook resultaten bereikt kunnen worden met een qua kapitaalsinvestering minder ambitieuze start. Een op zichzelf waardevol, maar qua impact en publieke aantrekkingskracht begreep idee krijgt een maat en schaal die het project zeer duur en risicovol maken.

De aanvraag bevat evenwel geen risico-analyse en scenario's met betrekking tot de forse onzekerheden die het plan nog kent wat betreft afname en financiering in de project. Tegenover de grote investeringen die in de periode t/m 2017 worden gevraagd, komen de eigen ambities voor de periode daarna, wat vrijblijvend geformuleerd op de adviescommissie over. Het plan kent geen overtuigende strategie voor keuze en realisatie van diverse opties, en onduidelijk is hoe daarvoor naast de enorme inzet die de geambieerde streefcijfers in de eerste jaren zullen vereisen, een tijdige basis kan worden gelegd.

De cv's van de beoogd zakelijk en artistiek leiders, alsmede van de beoogd marketeer, weerspiegelen geen specifiek trackrecord in het eindverantwoordelijk managen van een culturele instelling of soortgelijk bedrijf. Het kennelijk ontbreken van een succesvolle ervaringsachtergrond op dit gebied versterkt niet het vertrouwen in de haalbaarheid van bezoekersaantallen, financiering en continuïteit.

5. Het project draagt bij aan de vrijetijdseconomie van de provincie Noord-Brabant (score: onvoldoende)

Het plan sluit weliswaar aan bij de groeiende belangstelling voor musea met een actieve betrokkenheid van de bezoeker, maar de adviescommissie krijgt geen overtuigend beeld van de omvang van publieksdeelname aan dit project. De aanvrager gaat uit van grote aantrekkingskracht van het project voor familie-uitstapjes vanuit het hele land. Het marketingplan noemt hiervoor wel algemene mediakanalen, maar geen concrete mediapartners en mediastrategie.

Door de verbinding met grote publiekstrekkingen als GLOW en Dutch Design Week zal van een grote bezoekersstroom naar Eindhoven geprofiteerd kunnen worden, maar een grote eigen bijdrage aan die stroom verwacht de commissie op basis van de plannen gedurende de projectperiode niet.

6. Het project is nieuw of geeft een nieuwe impuls aan een bestaand project of organisatie (score: goed)

Het project is, afgezien van een pilot van enkele weken in het Stedelijk Museum Amsterdam in 2012/13, nieuw. De gekozen combinatie van accenten rond kunst, wetenschap en pedagogisch onderzoek mag, zeker voor Nederland, nieuw worden genoemd.

7. Het project kan rekenen op draagvlak in de Brabantse samenleving (score: onvoldoende)

De adviescommissie heeft kennis genomen van testimonials van betrokken partijen. Deze zijn op verzoek van het Brabant C Fonds door de aanvrager verzameld om het draagvlak sterker te onderbouwen. Vertegenwoordigers van beoogde afnemende organisaties en samenwerkingspartners getuigen daarin van persoonlijk enthousiasme, maar concreet commitment namens hun organisatie spreekt er niet uit.

Een campagne richting de bevolking/dagjesmensen-publiek is nog niet gestart, zodat daar nog geen onderbouwde uitspraak over draagvlak kan worden gedaan. Voor de exploitatie is dit een essentiële doelgroep.

De aanvraag maakt melding van een nieuwsbrief die 2.000 mensen bereikt; in mei 2015 was de laatste editie op de website echter van begin 2013, en aangezien de aanvrager toen nog niet actief was in Brabant ligt het niet voor de hand dat hier een groot bereik in Brabant mee gemoeid is.

De gemeente Eindhoven ondersteunt de huisvesting van Atelier van Licht in Eindhoven door beschikbaarstelling van een grote ruimte in de Witte Dame, als het vroegere hart van de gloeilampenfabricage door Philips natuurlijk een zeer gepaste en ook nog eens gunstige locatie is voor dit initiatief.

Met betrekking tot financieel draagvlak merkt de commissie op dat buiten een kleine bijdrage in natura van Philips (voor zover dat nog als deel van de Brabantse samenleving kan worden beschouwd), niet van draagvlak uit de hoek van technologie en ondernemers blijkt. Ook crowdfunding is begroot, maar (nog) niet gerealiseerd.

8. Het project draagt bij aan talentontwikkeling in de provincie Noord-Brabant (score: onvoldoende)

De aanvrager richt zich bij de onderbouwing van dit criterium volledig op de betekenis van het project voor creativiteit van de deelnemers. De focus van Brabant C ligt hier echter op toptalent. Op een andere plaats in de aanvraag is hier een summiere aanwijzing voor, de inhoudelijk goed beschreven samenwerking met de Design Academy. Ook hier constateert de commissie echter vooral intenties vanuit de aanvrager, zonder dat duidelijk is of het aanbod ook werkelijk zal worden afgenomen.

2.2 FACULTATIEF (minimaal 2)

9. Het project ondersteunt de ontwikkeling van een culturele hotspot (score: voldoende)

De huisvesting in de Witte Dame biedt hier, bij succesvolle uitvoering, goede mogelijkheden. Tot succesvolle uitvoering zou dan ook uitdrukkelijk aandacht voor het trekken van de aandacht van passerend publiek horen, gezien de onopvallende situering in het gebouw voor passanten.

10. Het project is innovatief, doordat het zich binnen zijn discipline of sector onderscheidt in inhoud, uitvoering of cultureel ondernemerschap en specifiek daarmee het cultuursysteem versterkt (score: voldoende)

De gekozen doelgroep van zeer jonge kinderen, het willen realiseren van een belevingsmuseum en de beoogde koppeling tussen kunst en wetenschap leveren een actueel concept. Bij goede uitvoering en overdracht kan dat een bijdrage leveren aan het cultuursysteem.

11. Het project ligt in het verlengde van het profiel van Brabant (score: goed)

In het aanvraagformulier is voor dit criterium niet gekozen, maar aansluiting bij het profiel van Brabant door het thema licht en innovatie in het algemeen, is evident.

12. Bij het project is sprake van samenwerking met een of meer andere partijen, waarbij tenminste een partij behoort tot een domein buiten de culturele sector (score: voldoende)

De aanvraag noemt groot aantal partijen uit de sectoren cultuur, onderwijs, wetenschap en overheid waarmee contact is. De commissie constateert echter dat het in veel gevallen vooral nog om intenties of faciliteren gaat, zonder duidelijk wederzijdse urgentie. De nu onvoldoende beoordeelde duurzame versterking van het cultuursysteem door het project zou met meer urgentie in die samenwerkingen gediend zijn.

13. Het project wordt uitgevoerd binnen of in samenwerking met de Brabantse topsectoren niet gekozen/niet beoordeeld

3. ADVIES

Gezien het bovenstaande adviseert de adviescommissie het bestuur van stichting Brabant C Fonds om de aanvraag voor het project Atelier van Licht af te wijzen.

SAMENSTELLING ADVIESCOMMISSIE

George Lawson, voorzitter

Katja Diallo

Jacki Dodemontova

Jasmijn van der Hamsvoord

Jan Post

Eduard van Regteren Altena

Marcel Kranendonk

Disclaimer: bovenstaand advies is opgesteld ten behoeve van besluitvorming door het bestuur van Stichting Brabant C Fonds. Het advies op zichzelf is geen besluit tot verlening of afwijzing, noch geeft het aanspraak op een besluit tot verlening. Het besluit van het bestuur van Stichting Brabant C Fonds kan afwijken van het advies. Art. 8.3 van de statuten van de stichting bepaalt dat het bestuur een voornemen om met het besluit af te wijken van het advies, ter advisering dient voor te leggen aan de Raad van Toezicht van de stichting.